

Tillsynsrapport

Regelbunden tillsyn
Förskolan Trollebo, 2020

Diarienummer 2020/BUN 0023

Barn- och
utbildningsförvaltningen

tyresö kommun

Innehållsförteckning

Sammanfattning förskolan Trollebo	4
1 Bakgrund.....	5
2 Syftet med tillsynen	5
3 Styrdokument	5
4 Definitioner enligt skollagen	5
5 Metod	6
6 Senaste tillsyn och uppföljning	6
7 Utbildningens förutsättningar	7
8 Säkerhet, hälsa och måltid	12
9 Normer och värden	13
10 Omsorg, utveckling och lärande.....	14
11 Barns delaktighet och inflytande.....	18
12 Förskola och hem.....	19
13 Övergång och samverkan	20
14 Uppföljning, utvärdering och utveckling	21
15 Referenslista	24

Sammanfattning förskolan Trollebo

Delar i utbildningen som till stora delar håller god kvalitet

- Förskolans arbete med normer och värden
- Förskolans arbete med omsorg, utveckling och lärande
- Förskolans arbete med barns delaktighet och inflytande
- Den pedagogiska miljön utomhus och inomhus möjliggör i stora delar ett mångsidigt lärande för barnen.
- Förskolans arbete med samverkan mellan förskola och hem.

Delar i utbildningen som behöver utvecklas

- Förskolan behöver utveckla delar i det systematiska kvalitetsarbetet så att analyser utgör grunden för det praktiska utvecklingsarbetet, att barnen får större möjligheter till delaktighet i kvalitetsarbetet och ökade möjligheter att reflektera över sitt eget lärande samt att förskolans jämställdhetsarbete inkluderas.
- Förskolans arbete med att följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande behöver utvecklas, så att det blir möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med målen
- Informationen om att huvudmannen måste erbjuda verksamhet inom ramtiden i den utsträckning det behövs med hänsyn till vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov behöver förtydligas. (8 kap. 5 § skollagen).

Brister i utbildningen som behöver åtgärdas

- Huvudmannens urvalsregler för en plats på förskolan måste förtydligas (1 kap. 8 § skollagen och 1 kap. 4§ diskrimineringslagen).

1 Bakgrund

Kommunen har tillsynsansvar enligt 26 kap. 4 § skollagen för fristående förskolor vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 5 § skollagen.

2 Syftet med tillsynen

Syftet med tillsynen är att ge en beskrivning av hur förskolan Trollebo arbetar för att uppnå målen för utbildningen och undervisningen, att granska om utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i förskolans styrdokument, samt att bidra till ökad kvalitet genom råd och vägledning.

3 Styrdokument

3.1 Nationella styrdokument

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen (2018:1197)

Barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter. Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen en del av svensk lag. Lagstiftarna har tagit hänsyn till barnkonventionen i utformningen av skollagen.

Skollagen (2010:800) innehåller bestämmelser om skolväsendet där förskolan ingår som en skolform. Enligt 1 kap. 8–9 §§ har alla barn i förskolan rätt till en likvärdig utbildning oavsett var i landet de bor eller i vilken förskola de går. Förskolan ska ta hänsyn till barns olika förutsättningar och behov och anpassas till alla barn i förskolan.

Läroplan för förskolan (Lpfö 18) beskriver förskolans värdegrund och uppdrag och innehåller mål och riktlinjer för arbetet i förskolan. Målen anger inriktningen på utbildningen i förskolan och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen i utbildningen samt hur denna bidrar till varje barns utveckling och lärande.

3.2 Lokala styrdokument

Förskolan Trollebos digitala kvalitetskalender.

4 Definitioner enligt skollagen

Undervisning – sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande av kunskaper och värden.

Utbildning – den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål.

5 Metod

Bedömningen av utbildningen utgår från skollagen, kapitel 1-4 och 8, och förskolans läroplan, Lpfö 18. Såväl beskrivningen som bedömningen baseras på dokumentgranskning (se referenslista i slutet av rapporten), observationer av utbildningen och undervisningen, intervju med rektor och förskollärare samt analys av enkäter som besvarats av vårdnadshavare och pedagoger på förskolan.

På grund av pågående pandemi är tillsynen delvis genomförd under februari-mars 2020 och delvis under oktober-november 2020. Observationerna på förskolan är genomförda under februari-mars 2020. Förskolan bytte rektor under tiden för tillsynen, 1 juli 2020. Två rektorsintervjuer har därför genomförts. Dels i mars 2020, med förra rektorn Yvonne Nygren, dels i oktober 2020 med nuvarande rektor, Malin Sandström. Malin Sandström intervjuades även under våren, men då i sin roll som förskollärare.

Barn- och utbildningsförvaltningen avgör om åtgärder behöver vidtas. Rapporten presenteras för barn- och utbildningsnämnden och publiceras på www.tyreso.se.

Förskolans rektor har haft möjlighet att faktagranska innehållet i rapporten.

6 Senaste tillsyn och uppföljning

Den senaste ordinarie tillsynen av förskolan Trollebo genomfördes 2016. I tillsynen identifierades några områden att utveckla. Det handlade bland annat om att antal barn per årsarbetande pedagog översteg snittet i både kommunen och riket och att antal barn per årsarbetande förskollärare kraftigt översteg kommun- och rikssnittet. Bedömningen var att det vid tillsynen var god kvalitet i verksamheten men att förskolans pedagogiska kvalitet långsiktigt behövde öka¹. Vid uppföljningen 2017 konstaterades att förskolan vidtagit åtgärder för att komma till rätta med de påvisade utvecklingsområdena².

---

¹ Tillsynsrapport, dnr 2015/KS 0544.

² Uppföljningsrapport, dnr 2017/KS 0328

7 Utbildningens förutsättningar

Skollagen 2 kap 8§ Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Skollagen 2 kap 10§ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens olika förutsättningar och behov [...].

7.1 Allmänt om förskolan

Förskolan Trollebo är ett föräldrakooperativ med Reggio Emilia-inspirerad profil. Förskolan ligger i Sofieberg i Trollbäcken i ett fristående hus med omgivande gård.

7.2 Förskolans organisation

OKTOBER 2020	Antal barn	Antal pedagoger	Antal barn per pedagog
Trumman (1 år)	7	2	3,5
Flöjten (2-3 år)	13	2	6,5
Fiolen (4 år)	12	2	6
Saxofonen (5 år)	11	3 (inkl. resursperson)	3,7
Summa	43	9	4,8

Resurser

Förskolans rektor är legitimerad förskollärare och arbetar cirka 70 procent av sin heltidstjänst med rektorsuppdraget och övrig tid i barngrupp. Vid behov arbetar rektorn mer än 30 procent i barngrupp. Rektorn ingår inte i något arbetslag. Rektorn är inte medräknad i tabellen ovan.

På förskolan arbetar en legitimerad förskollärare (0,3 heltidstjänster) och sju utbildade barnskötare (6,7 heltidstjänster). På förskolan arbetar även två personer utan utbildning för pedagogisk verksamhet som långtidsvikarier (1,5 heltidstjänster). En av dessa personer är anställd som resurs för barn i behov av särskilt stöd. Hen är resurs i barngruppen och därför inräknad i nyckeltals-tabellen nedan. På förskolan är ytterligare en legitimerad förskollärare tillsvidareanställd. Denna förskollärare var föräldraledig under tillsynsperioden. Förskollärarlegitimation kunde visas upp för båda förskollärarna.

En kokerska är anställd på förskolan (1,0 heltidstjänst). Vissa praktiska uppgifter utförs av vårdnadshavarna.

Nyckeltal

	Förskolan Trollebo (oktober 2020)	Samtliga förskolor i Tyresö (2019)	Samtliga förskolor i riket, total (2019)
Antal barn på förskolan (1-5 år)	43	-	-
Antal pedagoger ³ på förskolan inklusive rektorn	10	-	-
Rektorns tid i barngrupp, i procent	ca 30 %		
Antal heltidstjänster ⁴ <i>Baserat på att rektorn är i barngrupp 30 %</i>	8,5	-	-
Antal barn per heltidstjänst	5,0	5,3	5,2
Antal heltidstjänster med förskollärlärolegitimation <i>Baserat på att rektorn är i barngrupp 30 %</i>	0,3	-	-
Andel heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, i procent <i>Baserat på att rektorn är i barngrupp 30 %</i>	3,5 %	28 %	40 %

Barn- och utbildningsförvaltningens statistik baseras på det faktiska antalet barn inskrivna på förskolan och antalet faktiska heltidstjänster vid tillsynen. Statistiken för samtliga förskolor i Tyresö kommun samt i riket totalt är insamlad av SCB på uppdrag av Skolverket (2019)

Huvudman

Förskolan Trollebo drivs som ett föräldrakooperativ. Huvudman för förskolan är styrelsen i Föräldrakooperativet Trollebo, ekonomiska förening. Samtliga vårdnadshavare på förskolan är medlemmar i föreningen.

Skolchef

Skollagen 2 kap. 8a§ Huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet.

Förskolans rektor är utsedd till skolchef.

Rektor

Skollagen 2 kap. 9§ Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Skollagen 2 kap. 11§ Som rektor får bara den anställas som genom utbildning eller erfarenhet har pedagogisk insikt.

Förskolans rektor, Malin Sandström, är legitimerad förskollärare och tillträdde tjänsten som rektor den 1 juli 2020. Hon har dessförinnan under en längre period haft rollen som biträdande rektor på Trollebo samt under en period

³ Leg. förskollärare, barnskötare och övrig pedagogisk personal

⁴ I antalet heltidstjänster har antalet anställda som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal) räknats om till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

arbetat som tillförordnad rektor. Rektorn berättade vid intervjun att hon därigenom upplever sig ha fått viss erfarenhet och insikt i ett antal uppgifter som en rektor har, även om hon i övrigt inte har någon tidigare erfarenhet som skolledare. Hon får stöd i sitt arbete av styrelsens ordförande. Rektorn berättade att hon tillsammans med rektorerna vid tre närliggande fristående förskolor har skapat ett nätverk med syfte att dela kunskap utifrån rektorsrollen.

Under de första månaderna som ny rektor har Malin Sandström inte genomfört några större förändringar på enheten, men hon menar att det finns utvecklingsbehov till exempel när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn arbetar nära medarbetarna och observerar och stöttar praktiskt i arbetslagens utvecklingsarbete. Vid samtal med rektorn är bedömningen att hon har pedagogisk insikt och förståelse för en rektors ansvar och att hon strävar efter att lära och utvecklas i sin roll. Eftersom rektorn är ny ska huvudmannen se till att hon enligt 2 kap. 12 § skollagen går en särskild befattningsutbildning för rektorer. Denna planeras att påbörjas under 2021.

Förskollärare

Skollagen 2 kap. 13§ Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Riktlinjerna i förskolans läroplan Lpfö18 anger förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen.

Omfattningen på 0,3 heltidstjänster legitimerade förskollärare för 43 barn skiljer sig mycket från kommunsnittet (enskild och kommunal regi) på 18,6 barn per heltidstjänst⁵ och rikssnittet (enskild och kommunal regi) på 13 barn per heltidstjänst. Andelen legitimerade förskollärare av samtliga pedagoger är 3,5 procent (se nyckeltalstabell). Efter årsskiftet 20/21 förväntas den föräldralediga förskolläraren vara tillbaka i tjänst. Omfattningen beräknas då bli 1,3 heltidstjänster, andelen legitimerade förskollärare beräknas bli cirka 15 procent och antal barn per legitimerad förskollärare beräknas bli 33.

Rektorn berättade att hon i stor utsträckning deltar i arbetslagens planerings- och reflektionsmöten, för att ha möjlighet att leda undervisningen utifrån sin roll som rektor och legitimerad förskollärare.

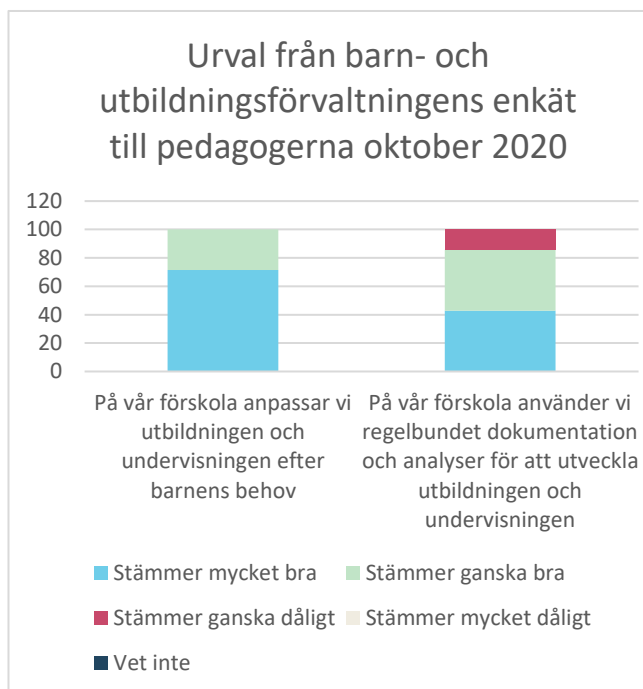
---

⁵ Antal inskrivna barn dividerat med antal heltidstjänster med förskollärlägitimation.

Förskollärare, barnskötare och annan personal

Skollagen 2 kap. 14§ Utöver lärare eller förskollärare får det i undervisningen i förskolan finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas.

Förskolan är uppdelad i två arbetslag med två avdelningar i varje. Avdelningarna inom respektive arbetslag samarbetar före klockan 9,00 och efter klockan 15,00 samt vid frånvaro i personalen. Vid behov av vikarier vid kortare sjukfrånvaro i personalen är det i första hand förskolans vårdnadshavare som vikarierar i enlighet med föräldrakooperativets jourssystem. Vid längre sjukfrånvaro eller planerad ledighet i personalgruppen anställer förskolan externa vikarier. Antal barn per anställd pedagog på förskolan Trollebo ligger i linje med såväl kommun- som rikssnittet (se nyckeltalstabell).

I samband med tillsynen erbjöd barn- och utbildningsförvaltningen pedagogerna att svara på en webbenkät om förskolans pedagogiska arbete. 78 procent av medarbetarna besvarade enkäten. Pedagogerna bedömer att förskolans arbete generellt håller en hög eller ganska hög kvalitet men att delar av undervisningen kan utvecklas.

7.3 Öppettider

Skollagen 8 kap. 5§ Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Barn ska enligt skollagen (8 kap. 5§) erbjudas förskola från och med ett års ålder i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Enligt ”Tyresö kommuns riktlinjer för godkännande av enskild huvudman [...]”⁶ ska förskola kunna tillhandahållas alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom ramtiden 06:30-18:30.

⁶ Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Tyresö kommun, Barn och utbildningsnämnden (Dnr 019/BUN 0034)

Om en vårdnadshavare får behov av längre öppettider inom ramtiden måste huvudmannen ändra verksamhetens öppettider. Öppettiderna ska anpassas senast efter fjorton dagar. Förskola ska erbjudas och bedrivas enligt gällande styrdokument även under semesterperioder. Vårdnadshavare ska erbjudas alternativ verksamhet om förskolan ska ha stängt. Alternativ verksamhet ska erbjudas inom skäligt avstånd.

Förskolans öppettider är 07.00 – 17:00. Förskolan stänger klockan 16:15 för APT (personalmöte) en gång i månaden och för fyra studiedagar under året. Förskolan har stängt tre veckor under sommaren samt mellandagarna vid jul. Rektorn berättade att första juren, det vill säga en vårdnadshavare, fungerar som vikarie för de barn som har behov av omsorg då förskolan stänger tidigare. De veckor som förskolan har jul- och sommarstängt samarbetar förskolan med närliggande fristående förskolor vid behov. Vid enstaka stängda dagar ordnas omsorg inom vårdnadshavargruppen vid behov. I den enkät som barn- och utbildningsförvaltningen lämnade till vårdnadshavarna i februari 2020 ansåg 9,1 procent av de som svarat att öppettiderna passar deras behov ganska dåligt. Övriga 90,9 procent ansåg att öppettiderna passar deras behov mycket bra eller ganska bra.

Rektorn berättade att information om att det finns möjlighet till alternativ omsorg då förskolan är stängd förmedlas vid de medlemsmöten som styrelsen anordnar. I förskolans avsteg från Tyresö kommuns riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola [...] står angivet att förskolan inte erbjuder omsorg utanför de ordinarie öppettiderna. Informationen om vad som gäller enligt lag och kommunens riktlinjer behöver förtydligas.

7.4 Urval

Skollagen 8 kap. 19§ Om det inte finns plats för alla sökande till en förskoleenhet ska urvalet göras på de grunder som den kommun där förskoleenheten är belägen godkänner.

I förskolan Trollebos lokala riktlinjer ”Avvikelser från riktlinjer kommunala förskolor”, anges att plats i föreningens förskola företrädesvis tilldelas utifrån tre kriterier: syskonförtur, barn boende i närområdet samt till barn som motsvarar de önskemål och förutsättningar en bra och fungerande barngrupp samt förskolans pedagogiska och ekonomiska planering ställer. Det framgår inte vad urvalet i det tredje kriteriet innebär i praktiken. Barn som söker till en verksamhet får enligt skollagen 1 kap. 8§ och diskrimineringslagen 1 kap. 4 § inte diskrimineras utifrån exempelvis ålder eller kön. Urvalet ska enligt 8 kap. 19§ skollagen göras på de grunder som den kommun där förskoleenheten är belägen godkänner.

7.5 Rutiner för klagomål

Det finns skriftliga rutiner för hur förskolan tar emot och utreder klagomål på utbildningen. Dessa är tillgängliga att ta del av på förskolans webbsida samt i informationsbrev till vårdnadshavarna.

7.6 Bedömning – utbildningens förutsättningar

Huvudmannens urvalsregler för en plats på förskolan måste förtydligas (1 kap. 8 § skollagen och 1 kap. 4 § diskrimineringslagen).

Informationen om att huvudmannen enligt 8 kap 5 § skollagen måste erbjuda verksamhet inom ramtiden i den utsträckning det behövs med hänsyn till vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov behöver förtydligas.

8 Säkerhet, hälsa och måltid

Skollagen 2 kap. 35§ För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behöver att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Enligt skolverkets Allmänna råd med kommentarer - Måluppfyllelse i förskolan bör huvudmannen och rektorn utifrån respektive ansvar säkerställa att det i förskolan serveras varierade och näringsriktiga måltider jämnt fördelade över dagen.

Senast genomförda utbildning i brandsäkerhet för personalen	Planeras att genomföras när det åter blir möjligt
Senaste brandövning	Planeras att genomföras när det åter blir möjligt
Senaste HLR-utbildning	Januari 2020
Senaste barnskyddsround	Mars 2020
Dokumentation av tillbud och olyckor	Ja
Barnkonsekvensanalyser genomförs	Nej
Rutiner finns för anmälningssplikt	Ja
Rutiner finns kring tystnadsplikt och sekretess	Ja
Registerutdrag finns för samtliga anställda	Ja
Förskollärlärolegitimationer kan uppvisas	Ja

Samtliga måltider tillagas av en kokerska i förskolans eget kök, som gör så mycket som möjligt från grunden. Förskolan strävar efter att servera mycket vegetariskt, ekologiska råvaror och närproducerat. Måltiderna serveras jämnt fördelat över dagen.

Vårdnadshavarna åläggs att vikariera på förskolan vid behov och informeras om tystnadsplikt och sekretess. Samtliga vårdnadshavare visar registerutdrag då deras barn börjar på förskolan. Enligt skolverket kan frivilliga registerkontroller göras av föräldrar som arbetar eller utför uppdrag i en grupp där det egna

barnet ingår. Städningen på förskolan sköts på kvällstid av ett städbolag. Pedagoger och vårdnadshavare genomför viss städning och upprustning av lokaler och material under förskolans så kallade RE-dag.

Vid utflykter utanför förskolans gård bär alla barn reflexvästar med kontaktuppgifter till förskolan.

Anpassningar på grund av covid-19

Rektorn berättade att verksamheten i början av pandemin mestadels pågick utomhus, men att den nu sker både inom- och utomhus. Frukosten har tidigare lagts för att kunna ta emot de flesta barnen utomhus på morgonen. Vårdnadshavarna får inte vistas inomhus, lämning och hämtning sker utomhus. Under våren erbjöds vårdnadshavarna att välja form för utvecklingssamtalet för sina barn. De kunde välja mellan ett digitalt möte, möte utomhus eller möte inomhus. Även framöver kommer förskolan att erbjuda vårdnadshavarna digitala utvecklingssamtal. Barngrupperna använder inte kommunala färdmedel vid utflykter.

8.1 Bedömning – säkerhet, hälsa och måltid

Förskolan bedöms ha ändamålsenliga rutiner för arbetet med säkerhet, hälsa och måltider.

9 Normer och värden

9.1 Undervisning – normer och värden

Förskolans uttalade värdegrund utgörs av åtta ledord: ”Trygghet, respekt, demokratisk, arbetsglädje, lika värde, delaktighet, bemötande, solidarisk”. Den förra rektorn berättade att ledorden togs fram i personalgruppen och att de har lyfts kontinuerligt på personalmöten och planeringsdagar. Nuvarande rektorn berättade att hon ännu inte har planerat för hur enheten ska arbeta med dessa på sikt.

Vid observationerna av utbildningen och undervisningen visade pedagogerna genomgående ett vänligt, stödjande och uppmuntrande förhållningssätt till barnen. Pedagogerna var inlyssnande och närvarande i såväl den spontana som den planerade undervisningen. Både yngre och äldre barn uppmuntrades att självständigt utföra uppgifter vid exempelvis av- och påklädning. Detta förhållningssätt kan bidra till att barnen själva upplever sig kompetenta och får möjlighet att känna tillit till sin egen förmåga. Observationerna visade att det fanns ett inkluderande förhållningssätt mellan barn i olika åldrar och ett respektfullt bemötande mellan alla som möts på förskolan. Detta kan bidra till att barnen får möjlighet att känna samhörighet. Förskolans barngrupper är små, vilket ger pedagogerna möjlighet att visa lyhördhet och uppmärksamhet

för det som barnen uttrycker. När barngrupperna hade samling uppmärksammade pedagogerna alla barn, även de som inte var närvarande. Observationerna visade att pedagogerna till stor del var involverade i barnens aktiviteter såväl inomhus som utomhus.

Förskolan har sedan många år ett samarbete med vård- och omsorgsboendet Trollängen i Trollbäcken. Barnen och de äldre har träffats i små grupper och genomfört aktiviteter tillsammans. Det har exempelvis handlat om högläsning, promenader i närområdet eller skapande aktiviteter. Förskolan har också genomfört luciatåg på boendet varje år. Under pandemin har samarbetet pausats på obestämd tid, men rektorn berättade att förskolan och boendet har fortsatt kontakt och att de avser att återuppta aktiviteterna när detta återigen är möjligt, eftersom samarbetet har uppskattats mycket av såväl de äldre som av barnen.

Skolverket menar att ett aktivt arbete med jämställdhet innebär att förskolan behöver organisera utbildningen så att alla barn får lika rättigheter och möjligheter. Förskolans rektor berättade att förskolan för några år sedan genomförde ett förändringsarbete kring normkritisk pedagogik och jämställdhet för att öka kunskapen i personalgruppen. Rektor menar att hon upplever ett ökat fokus kring jämställdhet i arbetslagen och att förändringsarbetet skapade en kulturförändring på förskolan. Förskolans rektor har enligt Lpfö18 ett ansvar för att jämställdhet blir en del av det systematiska kvalitetsarbetet. I samtal med rektorn framgår det att förskolan behöver utveckla sitt arbete med att inkludera jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet.

9.2 Bedömning – normer och värden

Förskolans arbete med normer och värden håller en relativt hög kvalitet.

Förskolans arbete med jämställdhet behöver inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet

10 Omsorg, utveckling och lärande

Skollagen 3 kap. 2§ Alla barn ska ges den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

10.1 Undervisning – omsorg, utveckling och lärande

Förskolans organisation av utbildningen och undervisningen utgår från ett fast schema där exempelvis utflykter, rörelseaktiviteter och projektarbete ingår. Det förekommer både spontan och planerad undervisning.

Alla avdelningar på Trollebo arbetar med projekt. Projekten startas i början av verksamhetsåret, utifrån en sommaruppgift som barnen fått under sin

sommarledighet. Inför verksamhetsåret 2019/2020 handlade sommaruppgiften om ”återbruk”. Varje avdelning startade därefter igång projektet utifrån den egna barngruppens intressen och ålder. Pedagogerna berättade att de strävar efter att erbjuda barnen att arbeta med ett flertal av läroplanens områden inom ramen för projektet och att de planera undervisningen utifrån det som barnen visar intresse för. Vid tillsynen handlade avdelningarnas projekt om kroppen, känslor, svampar och återbruk/natur. Vid en observation på avdelningen med äldre barn var pedagogen lyhörd för barnens frågor och tidigare erfarenheter och utgick från dessa i undervisningen. Under verksamhetsåret 2020/2021 är utgångspunkten för projektet ”Språk”. Under vårterminen presenterar avdelningarna sina projekt för varandra och för vårdnadshavarna vid en vernissage. Samlingar användes i hög grad som undervisningstillfällen på alla avdelningar. Det kunde till exempel handla om att barnen fick någon form av uppgift att genomföra individuellt med stöd av övriga gruppen.

Observationer visade att grupperna arbetade med tecken som stöd och att såväl yngre som äldre barn hade kännedom om flertalet tecken. Förskolan arbetar exempelvis med ”veckans tecken” på samtliga avdelningar.

Alla avdelningar går på utflykt varje vecka. Utflyktsmålen varierar utifrån ålder och erfarenhet. De äldsta barnen åker ofta på heldagsutflykter och tar med lunch, medan utflykterna för de yngsta barnen oftast innebär möjligheten att få upptäcka närområdet runt förskolan. Normalt åker de äldsta barnen till utflyktsmål med buss, men under pandemin nyttjas inga kommunala färdmedel.

Förskolan påbörjade under verksamhetsåret 19-20 ett utvecklingsarbete kring digitala verktyg och programmering i barngrupperna. Grupperna har tillgång till exempelvis så kallade bee-bots, digitala mikroskop och projektorer. På förskolan finns också en smartboard. Varje avdelning har en eller två lärplattor som kan användas av barnen, samt en lärplatta som är avsedd för pedagogerna. Lärplattorna används främst för informationssökning och pedagogiska appar. Rektorn berättade att detta utvecklingsområde kvarstår även under verksamhetsåret 20-21. Pedagogerna ökar sin kompetens kring verktygen genom kollegialt lärande på vissa av förskolans arbetsplatsträffar.

Lärmiljö

Förskolan inryms i ett fristående hus i ett plan. Varje avdelning har tillgång till ett större och ett eller två mindre rum. Det finns tre separata ingångar och hallar. De yngsta barnen på Trumman och Flöjten (1-3 åringar) delar ingång och hall. I anslutning till avdelning Fiolen (4-åringar) finns ett större rum som används vid öppning- och stängning av förskolan. Detta rum används av

avdelning Fiolen under övriga tider på dagen. I anslutning till avdelning Saxofonen (5-åringar) finns ett rörelserum.

Ordningsställda bord för språklek och skapande på avdelningen för tvååringar. Viss del av materialet är placerat på höga hyllor.

Observationer av den pedagogiska miljön inomhus visade att det till stor del finns lek- och lärandematerial tillgängligt i barnens höjd på samtliga avdelningar. En del av materialet är placerat på höga hyllor som barnen inte har tillgång till. Alla avdelningar har litteratur tillgängligt för barnen att själva bläddra i. Det finns också material avsett för bygg- och konstruktionslek, skapande, spel

och pussel på samtliga avdelningar. Tillgången till och variationen av olika typer av material varierar på avdelningarna. Material avsett för fantasilek fanns på avdelningarna för de yngsta barnen (1-3 år).

På en avdelning fanns material kopplat till projektarbetet framställt under hela dagen. Detta förhållningssätt kan bjuda in till att barnen själva får möjlighet att bearbeta och reflektera över det som projektet handlar om eller att ta initiativ till att driva vidare det pågående projektet.

Material och dokumentation kopplat till avdelningens projektarbete står framme hela dagen.

I lärmiljöerna finns lekmaterial som signalerar bestämda användningsområden (så kallat kodat material) och som därigenom kan bidra till att begränsa barnen i leken. Det finns också tillgång till föränderligt och formbart lekmaterial, exempelvis natur- och återvinningsmaterial, vilket kan bidra till att stimulera kreativa och utforskande lekar.

Förskolan har sedan några år tillbaka inspirerats av Naturskyddsföreningens projekt "Operation giftfriförskola". Förra rektorn berättade att förskolan har sett över den pedagogiska miljön för att minska barnens exponering av skadliga material och att det finns en medvetenhet vid nya inköp av material. Förskolan strävar också efter att använda återvinningsmaterial i sin undervisning.

Det finns gott om fasta lekinstallationer

Förskolan har tillgång till egen gård som sträcker sig runt nästintill hela huset. Gården är uppdelad i tre delar, två stora och en liten. De större gårdarna är formade i vinkel runt huset. För att öka möjligheten att ha uppsikt över alla barn delar avdelningarna upp sig på de större gårdarna. Den ena gården används främst av avdelningarna med barn 4-5 år och den andra gården används främst av barn 1-3 år. På gården för de yngre barnen finns en grind som hindrar att barnen går runt hörnet utan uppsikt. Den minsta gården används av samtliga avdelningar vid särskilda tillfällen. På gårdarna finns gott om fasta lekinstallationer

och möjlighet till lek i sandlåda. Båda de stora gårdarna har förråd med lekmaterial. Vid observationerna var förrådet på gården för de äldre barnen öppet och möjliggjorde för barnen själva att hämta material, medan förrådet på gården för de yngre barnen var stängt. Det finns korgar i hallarna, som används för att komplettera ”utomhusmaterialet”. I korgarna finns exempelvis böcker, spel och material som ger barnen möjligheter att rita eller bygga.

På gården för de yngre barnen finns en altan med tak och avskärmande väggar som används till vila. Vid vilan sover barnen på liggunderlag i sovsäckar.

På gårdarna finns bärbuskar, äppel- och päronträd och odlingslådor. Rektorn berättade att odling är ett återkommande inslag i undervisningen. Barnen är delaktiga i planeringen av odlingen och avdelningarna börjar med att så inomhus, innan skotten planteras ut i odlingslådorna.

Altan med tak som används för barnens vila

10.2 Särskilt stöd

Skollagen 8 kap 9§ Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Det finns dokumenterade rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. I dialog med vårdnadshavarna, samt om de ger sitt samtycke, genomför förskolan överlämningsamtal med skolan, för barn i behov av särskilt stöd

Avdelningarna arbetar med kontinuerlig uppföljning av värdegrundsarbetet i det dokument som pedagogerna kallar för PDK (plan mot diskriminering och kränkande behandling). Detta arbetssätt möjliggör för pedagogerna att följa upp och analysera undervisningen och hur den kan formas för att passa alla barn, oavsett behov.

10.3 Modersmål

Skollagen 8 kap. 10§ Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Förskolan har dokumenterade riktlinjer för arbetet med barn med annat modersmål än svenska.

10.4 Bedömning- omsorg utveckling och lärande

Förskolans arbete med omsorg, utveckling och lärande håller till stor del god kvalitet.

Den pedagogiska miljön utomhus och inomhus möjliggör i stora delar ett mångsidigt lärande för barnen.

11 Barns delaktighet och inflytande

Skollagen 4 kap. 9§ Barn ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

11.1 Undervisning – barns delaktighet och inflytande

Rektorn berättade att pedagogerna strävar efter att barnen ska vara delaktiga i att forma utbildningen och undervisningen, både direkt och indirekt. Pedagogerna strävar efter att vara lyhörda för barnens intressen och erfarenheter och lyfter olika frågor i samlingarna med barnen. Det kan till exempel handla om hur lärmiljön på avdelningarna ska utformas. För att de yngsta barnens ska ha möjlighet att påverka sina dagar strävar pedagogerna efter att erbjuda en tillgänglig lärmiljö där barnen kan göra egna val, samt att ha en lyhördhet inför det som barnen uttrycker.

Arbetslagen möts varje vecka för reflektion och planering. De följer då upp vad barnen visat intresse för i projekten och planerar den fortsatta undervisningen. Utifrån de observationer och reflektioner som pedagogerna gör kring vad som lockar barnen görs ibland förändringar i miljön och tillägg i material. Pedagogernas förhållningssätt att stötta barnen och ge tid att prova själv i olika situationer kan bidra till att ge barnen möjligheter till eget ansvarstagande.

Enligt Lpfö18 ska arbetslaget främja barnens förmåga att ta ansvar för sig själva och samvaron i barngruppen. På en avdelning observerade barn- och utbildningsförvaltningen att barnen genomförde samlingar spontant på egen hand. Pedagogen fanns i närheten som stöd, men gav barnen stort friutrymme att själva uttrycka sig i gruppen.

11.2 Bedömning – barns delaktighet och inflytande

Barnen har i relativt stor utsträckning inflytande över arbetssätt, planering och innehåll i utbildningen och undervisningen.

12 Förskola och hem

Skollagen 4 kap. 12§ Vårdnadshavare för barn i förskolan ska erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen.

Lpfö 18, 2.4 För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas riket och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

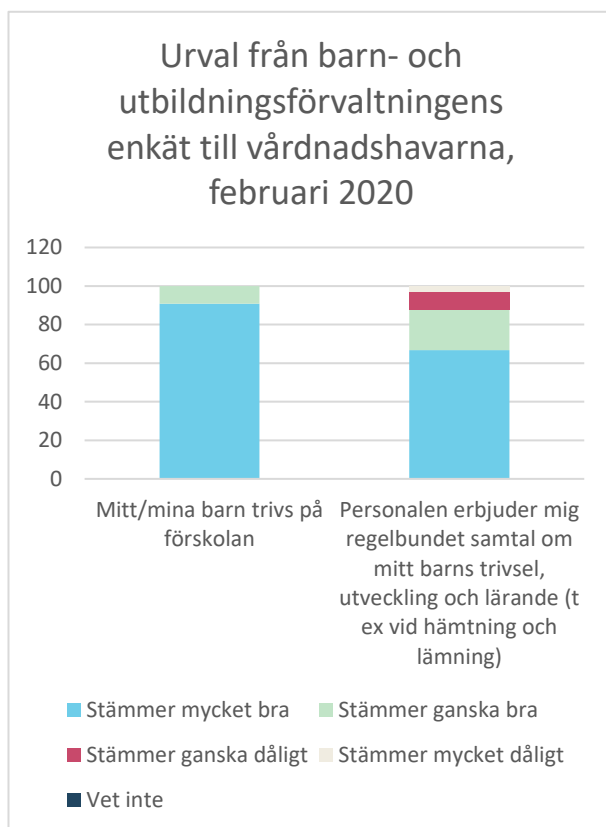
Att förskolan drivs som ett föräldrakooperativ innebär att vårdnadshavarna åläggs vissa praktiska uppgifter. Det handlar bland annat om att de har ett så kallat jouransvar vid några tillfällen per termin. Jour innebär att arbeta som vikarie på förskolan vid kortare frånvaro i personalen. Vårdnadshavarna förväntas också delta aktivt i styrelsen eller i arbetsgrupp, samt vid gemensamma aktivitetsdagar.

Förskolan använder webbverktyget Unikum för information och kommunikation med vårdnadshavarna. Förskolan delar även bilder från utbildningen på Facebook och Instagram. Köket har ett fristående Instagramkonto.

Förskolan erbjuder utvecklingssamtal för vårdnadshavarna om sina barn en gång per termin.

Förskolans rektor deltar vid styrelsens möten för information och kommunikation mellan förskola och hem. Enligt 4 kap. 13 § skollagen ska det finnas ett eller flera forum för samråd med vårdnadshavare. Förskolans medlemsmöten fungerar som sådant samråd.

I samband med tillsynen erbjöd barn- och utbildningsförvaltningen vårdnadshavarna att svara på en webbenkät om sin upplevelse av förskolan.

Cirka 48 procent av vårdnadshavarna svarade på enkäten. Resultatet visar att de i allmänhet är nöjda, upplever att deras barn trivs och att de kan rekommendera förskolan. Resultatet visar också att det generellt finns fungerande former för föräldrasamverkan, men att alla vårdnadshavare inte är nöjda med de regelbundna samtal som erbjuds om barnets trivsel, utveckling och lärande (till exempel vid lämning och hämtning). Alla vårdnadshavare är inte heller nöjda med förskolans öppettider. Resultatet från den senaste kommun-

gemensamma enkäten (våren 2020) som vårdnadshavarna årligen får möjlighet att delta i visade liknande resultat.

12.1 Synpunkter från medborgare

I Tyresö kommuns synpunktshantering finns sedan ett år tillbaka inga synpunkter registrerade som har koppling till säkerhet, lärmiljö eller bemötande från personal på förskolan.

12.2 Bedömning – förskola och hem

Det finns i stor utsträckning fungerande former för samverkan mellan förskola och hem.

13 Övergång och samverkan

Lpfö 2018, 2.5 Förskolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Förskolan har rutiner för övergång och samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem. Pedagogerna delger på begäran information om barnen i skriftlig eller muntlig form till skolorna. I dialog med barnens vårdnadshavare avgörs vilka uppgifter som bör/får överlämnas.

13.1 Bedömning – övergång och samverkan

Förskolan följer kommunens riktlinjer för övergången till förskoleklass.

14 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Skollagen 4 kap. 3-4§ Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling ska genomföras även på förskoleenhetsnivå.

14.1 Uppföljning, utvärdering och utveckling på huvudman- och enhetsnivå

För att planera och följa upp delarna i det systematiska kvalitetsarbetet använder förskolan en digital så kallad molntjänst samt en digital kalender för att dela information och dokument mellan pedagoger och rektor.

Den digitala kalendern är uppdelad efter kategorier, exempelvis arbetsmiljö, felanmälan, barnantal och kurser och föreläsningar. Förskolans årshjul finns i de kategorier som benämns ”kvalitetskalender” och ”kvalitetskalender att skriva i.” I kalendern har rektorn och pedagogerna möjlighet att kontinuerligt planera när de olika delarna i kvalitetsarbetet ska följas upp, notera när uppföljningen har genomförts. Pedagogerna kan också digitalt koppla ihop dokument som hör till uppföljningen. Rektorn berättade att detta arbetssätt gör att hon har möjlighet att följa upp det arbete som avdelningarna genomför och ge riktat stöd till de arbetslag som behöver. Arbetssättet bidrar också till en viss transparens mellan arbetslagen kring de olika delarna av kvalitetsarbetet på enhets- och avdelningsnivå.

I början av varje verksamhetsår tar avdelningarna fram prioriterade mål, som de ska arbeta extra med under året. Uppföljningen av målen görs kontinuerligt i kvalitetskalendern. Enligt rektorn bygger målen bland annat på de resultat som kommit fram i verksamhetsårets vårdnadshavarenkät.. Förskolan formulerar heller inga övergripande mål på enhetsnivå. . I den skriftliga dokumentation som görs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, som barn- och utbildningsförvaltningen har tagit del av, saknas det analyser genomgående. Analysens uppgift är enligt skolverket⁷ att ”på ett trovärdigt sätt bedöma kvaliteten i förhållande till de nationella målen samt att identifiera faktorer som har påverkat måluppfyllelsen och som kan vara utgångspunkt för utvecklingsarbetet.”

Rektorn berättade att målen som sätts för närvarande inte bygger på en analys av föregående års undervisning. Hon berättade att hon framöver planerar att driva ett förändringsarbete kring det systematiska kvalitetsarbetet, för att den

---

⁷ Kvalitetsarbete i praktiken, Skolverkets stödmaterial (2015)

undervisning som bedrivs på förskolan tydligare ska bygga på analyser av förskolans resultat.

Rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet

Mötesform	Deltagare	Innehåll
Arbetsplatsträff (APT) 3 timmar/månad	Samtliga pedagoger Rektor deltar	Pedagogiska diskussioner och reflektioner Organisatoriska frågor Kompetensutveckling Planering
Reflektionsmöte 1 timme/varannan vecka	En pedagog från varje arbetslag. Rektor deltar	Pedagogiska diskussioner utifrån pågående projektarbeten och övrig undervisning.
Arbetslagsplanering 1 timme/varje vecka	Pedagogerna i respektive arbetslag. Rektor deltar viss del av tiden.	Uppföljning av delar i det systematiska kvalitetsarbetet, utifrån en förskolegemensam agenda. Uppföljning av avdelningens undervisning
Enskild planering	Omfattning utifrån kompetens och uppdrag	Praktiskt arbete och planering utifrån avdelningens undervisning.

14.2 Dokumentation, uppföljning och analys av varje barns utveckling och lärande

Förskolan använder sig av det digitala dokumentations- och kommunikationsverktyget Unikum. I verktyget har pedagogerna möjlighet att skriva så kallade lärloggar, både på grupp- och individnivå. Samtliga avdelningar skriver lärloggar för gruppen i form av veckobrev till vårdnadshavarna. Lärloggarna är beskrivningar av verksamhetens innehåll med text och bilder. Även övrig information till vårdnadshavarna noteras i dessa.

Det framgår inte i samtal och dokumentation hur varje barns utveckling och lärande systematiskt följs, dokumenteras, analyseras och följs upp av arbetslagen. Pedagogerna berättade att barnen ibland är med och skriver lärloggarna och att de är med och väljer ut vilka bilder som ska publiceras. Detta gäller framförallt på avdelningarna med de äldre barnen. Det framgår inte hur avdelningarna följer upp de enskilda barnens förändrade kunnande. Några avdelningar dokumenterar och beskriver enskilda barns aktiviteter i de individuella lärloggarna. Dokumentationen i webbverktyget är endast tillgängligt för barnen om en pedagog hjälper till att logga in i verktyget.

Väggdokumentation kring en avdelnings projektarbete

På avdelningarna för de äldre barnen var projektet synliggjort med dokumentation i den pedagogiska miljön, medan sådan dokumentation saknades på avdelningarna för de yngre barnen.

14.3 Kompetensutveckling

Skollagen 2 kap. 34§ Huvudmannen ska se till att personalen vid förskolenheten ges möjligheter till kompetensutveckling.

I samband med att den reviderade läroplanen, Lpfö 18, skulle implementeras på förskolan gick alla pedagoger en utbildning om denna. Under 2019 var några av pedagogerna i Reggio Emilia, för att lära sig mer den filosofi som förskolans profil bygger på. De flesta pedagogerna på förskolan, 87,5 procent, upplever enligt enkäten, att de får den kompetensutveckling de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag professionellt i mycket hög eller ganska hög utsträckning.

14.4 Bedömning – uppföljning, utvärdering och utveckling

Förskolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas så att analyser utgör grunden för det praktiska utvecklingsarbetet.

Förskolans arbete med att följa, dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande behöver utvecklas, så att det blir möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med målen.

Förskolan behöver ta fram rutiner för hur barnen görs delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet.

15 Referenslista

Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit del av följande dokument

Gruppdokumentation i det digitala kommunikationsverktyget Unikum

Riktlinje hur vi arbetar med barn med annat modersmål än svenska

Informationsbrev till vårdnadshavare från rektor

Informationsbrev till vårdnadshavare från pedagoger

Anställningsrutiner

Avvikelser från riktlinjer, Trollebo (2020-12-21)

Handlingsplan när barn far illa

Handlingsplan för att kvalitetssäkra Trollebo (2018-08-26)

Mål och utvärdering för avdelningar

Trollebos verksamhetsplan

Välkommen till Trollebo

Barn- och utbildningsförvaltningen har använt följande dokument som referens vid tillsynen

Bra måltider i förskolan, Livsmedelsverket (2016)

Normmedvetet förhållningssätt som stöd för likabehandling i förskolan, Skolverket (2018)

Regeringens proposition 2009/10:165: Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (2009)

Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Tyresö kommun, Barn och utbildningsnämnden (Dnr 019/BUN 0034)

Skolverkets allmänna råd: Måluppfyllelse i förskolan (2017)

Skolverkets allmänna råd: Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (2012)